

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΜΙΛΟΥ

**Επίπτωση στις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις
των Τραπεζών βάσει του Νέου
Εποπτικού Πλαισίου (Βασιλεία II)
ως προς τις
Μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις**

ΜΑΡΤΙΟΣ 2007

Εισαγωγή στις Μ.Μ.Ε.

Οι Μ.Μ.Ε αποτελούν θεμελιώδη λίθο και πηγή δυναμισμού σε πολλές οικονομίες παγκοσμίως.

Στις χώρες του ΟΟΣΑ:

- ✓ Το ποσοστό των ΜΜΕ στο σύνολο των εταιρειών υπερβαίνει το 97%,
- ✓ Απασχολούνται τουλάχιστον τα $\frac{3}{4}$ του εργατικού δυναμικού και
- ✓ Παράγουν άνω του $\frac{1}{3}$ του ΑΕΠ.

Τα κύρια χαρακτηριστικά τους είναι:

- ✓ Απλή επιχειρηματική δομή
- ✓ Ευελιξία
- ✓ Βασική πηγή χρηματοδότησης ο τραπεζικός δανεισμός

Οι εξελίξεις που διαμορφώνονται στον τραπεζικό χώρο λόγω του νέου εποπτικού πλαισίου (Βασιλεία II) και οι οποίες επηρεάζουν το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχουν άμεση επίδραση και στις Μ.Μ.Ε.

Η νέα προοπτική που υπαγορεύει η Βασιλεία II προϋποθέτει την έγκαιρη και αποτελεσματική προετοιμασία μιας Μ.Μ.Ε. προκειμένου να ενισχύσει την πιστοληπτική της ικανότητα, τη βιωσιμότητά της και την μελλοντική της παραγωγικότητα.

Ορισμός ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο

Ορισμός Μ.Μ.Ε. (παγκοσμίως)

✓ Δεν υπάρχει κοινός ορισμός για τις Μ.Μ.Ε.

- ✓ Διαφοροποιούνται σε κάθε χώρα ή οικονομική ζώνη χρησιμοποιώντας διάφορα ποσοτικά ή/ και ποιοτικά κριτήρια. Τα πιο συνήθη είναι:
- ✓ Ετήσιος κύκλος εργασιών (πωλήσεις), σύνολο Ενεργητικού, αριθμός εργαζομένων ή σύνολο κεφαλαίων

Ορισμός Μ.Μ.Ε. (σύμφωνα με την Ε.Ε.)

✓ < 250 Υπάλληλοι και

✓ Ετήσιος κύκλος εργασιών <= 50 εκατ. €

Μικρές επιχειρήσεις

< 50 Υπάλληλοι και

ετήσιος κύκλος εργασιών ή σύνολο Ενεργητικού

<= 10 εκατ.€

Μικρο - επιχειρήσεις

< 10 Υπάλληλοι και

ετήσιος κύκλος εργασιών ή σύνολο Ενεργητικού

<= 2 εκατ.€

Πηγή: European Commission, Commission Recommendation 2003/361/EC of 6 May 2003

Ορισμός Μ.Μ.Ε. (Βασιλεία ΙΙ)

Κριτήριο για τις Μ.Μ.Ε. είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών μιας επιχείρησης (< 50 εκατ. €)

Χαρακτηριστικά Ελληνικών επιχειρήσεων

Κύρια χαρακτηριστικά των ελληνικών επιχειρήσεων:

- ✓ Σε επίπεδο απασχολούμενων ατόμων, το μέσο μέγεθος μιας ελληνικής επιχείρησης είναι μικρότερο του αντίστοιχου κοινοτικού
- ✓ Ένα μικρό ποσοστό ελληνικών επιχειρήσεων έχουν μετοχική εταιρική μορφή (ΕΠΕ και ΑΕ) ενώ το υπόλοιπο είναι ατομικές επιχειρήσεις, ΟΕ και ΕΕ
- ✓ Σε επίπεδο κύκλου εργασιών, οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν από τα πιο μικρά ποσοστά σε επίπεδο μεγέθους
(μόνο ένα ποσοστό 1,5% έχουν κύκλο εργασιών πάνω από 1.5 εκατ. €)
- ✓ Το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών επιχειρήσεων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί Μ.Μ.Ε. σύμφωνα με τον ορισμό της Βασιλείας ΙΙ

Πηγές: Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος, ICAP, Ε.Σ.Υ.Ε.

Αγορά χρηματοδοτήσεως Μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Η αγορά χρηματοδοτήσεως μικρών επιχειρήσεων μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία υβριδική αγορά που τοποθετείται ανάμεσα στις περιοχές της λιανικής και της επιχειρηματικής τραπεζικής.

- ✓ Λόγω του μεγάλου αριθμού των μικρών επιχειρήσεων αλλά και του μικρού μέσου χρηματοδοτικού υπολοίπου, το προφίλ του πιστωτικού κινδύνου αλλά και η πολιτική προσεγγίσεως προσομοιάζουν στη λιανική τραπεζική.

Όμως:

- ✓ Οι βασικές χρηματοδοτικές ανάγκες των μικρών επιχειρήσεων προσομοιάζουν στην επιχειρηματική τραπεζική, καθώς οι απαιτήσεις των πελατών χαρακτηρίζονται από τον επιχειρηματικό κύκλο δραστηριότητας (ανάγκες για κεφάλαιο κινήσεως, εξοπλισμό και πάγια).

Διαμόρφωση των διατάξεων του νέου εποπτικού πλαισίου Βασιλεία II για τις ΜΜΕ

- ✓ Στις πρώτες εκδόσεις του πλαισίου δεν υπήρχε διάκριση στον τρόπο που θα υπολογίζονταν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τα πιστωτικά ανοίγματα μεταξύ των μεγάλων επιχειρήσεων και των ΜΜΕ
- ✓ Αυτό συνεπαγόταν συγκριτικό μειονέκτημα για τις ΜΜΕ σε θέματα χρηματοδότησης
- ✓ Η Επιτροπή Βασιλείας αναγνώρισε ως εύλογες τις απαιτήσεις διαφόρων χωρών, όπως της Γερμανίας, όπου οι ΜΜΕ αποτελούν τον κορμό της οικονομίας και στις επόμενες εκδόσεις του εποπτικού πλαισίου έγιναν βασικές προσαρμογές αναφορικά με τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας

Αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (Βασιλεία II)

Οι Μ.Μ.Ε. έχουν ειδική αντιμετώπιση από τη Βασιλεία II

Κατάταξη Μ.Μ.Ε. στο Νέο Εποπτικό Πλαίσιο

MME Retail

MME Corporate

Ποσοτικά κριτήρια

Συνολικό άνοιγμα της επιχείρησης (συνολικό ποσό που οφείλει η επιχείρηση συνυπολογιζόμενων των κάθε είδους απαιτήσεων σε καθυστέρηση) < 1 εκατ. €

Συνολικό άνοιγμα της επιχείρησης (συνολικό ποσό που οφείλει η επιχείρηση συνυπολογιζόμενων των κάθε είδους απαιτήσεων σε καθυστέρηση) > 1 εκατ. € και ετήσιο κύκλο εργασιών < 50 εκατ.€

Ποιοτικά κριτήρια

Η διαχείριση των αιτημάτων και της πιστοληπτικής αξιολόγησης δεν θα πρέπει να προσομοιάζει με τη διαδικασία που εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις (πρέπει να υπάρχει ομοιογενής διαχείριση αιτημάτων)

Η διαχείριση των αιτημάτων και της πιστοληπτικής αξιολόγησης θα πρέπει να προσομοιάζει με την εξατομικευμένη διαδικασία που εφαρμόζεται και στις επιχειρήσεις

Αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (Βασιλεία II)

Το αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις εξαρτάται από ποια προσέγγιση ακολουθεί το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα

- Αναλυτικότερη της Βασιλείας I
- Απλή διαχείριση κινδύνου

- Βασίζεται σε μεθόδους εσωτερικών διαβαθμίσεων
- Εκτίμηση πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης (PD) και οικονομικής ζημίας σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης (LGD)
- Ενισχύει την διαχείριση κινδύνου

Απλή

Εκλεπτυσμένη

Περιορισμένο επίπεδο λεπτομέρειας

Υψηλό επίπεδο λεπτομέρειας

Χαμηλή ευαισθησία σε επίπεδο κινδύνου

Υψηλή ευαισθησία σε επίπεδο κινδύνου

Αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (Βασιλεία II)

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Τυποποιημένη Προσέγγιση

Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Θεμελιώδης και Εξελιγμένη)

MME Retail

6%

75% * 8%

(Συντελεστής Στάθμισης ανοίγματος * Παγκόσμιο Συντελεστή Υπολογισμού Κεφαλαίου - αυτός ο συντελεστής ισχύει και στη Βασιλεία I)

MME Corporate

8%

100% * 8%

(Συντελεστής Στάθμισης ανοίγματος * Παγκόσμιο Συντελεστή Υπολογισμού Κεφαλαίου - αυτός ο συντελεστής ισχύει και στη Βασιλεία I)

Παρέχεται από τις Τράπεζες και βασίζεται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολογήσεων με βάση την εκτίμηση πιθανότητας αθέτησης (PD) και οικονομικής ζημίας σε περίπτωση αθέτησης (LGD)

Αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (Βασιλεία II)

- ✓ Το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II και ειδικά η **Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων** προωθεί τη λογική της διάκρισης ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου
- ✓ Πιστωτική πρόσβαση και τιμολόγηση συνδεδεμένη με αξιολόγηση κινδύνου
- ✓ Αποτέλεσμα της χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης και ανεπάρκειας εξασφαλίσεων στην τιμολόγηση:

Χαμηλή πιστοληπτική αξιολόγηση επιχείρησης και μη ύπαρξη εξασφαλίσεων	
Υψηλότερος κίνδυνος	↑
Υψηλότερο ποσοστό προβληματικών απαιτήσεων	↑
Μεγαλύτερη ανάγκη σχηματισμού προβλέψεων και χρήσης εποπτικών κεφαλαίων	↑
Μεγαλύτερο διαχειριστικό κόστος της τράπεζας	↑
Δυσμενέστεροι όροι συναλλαγής (υψηλότερη τιμολόγηση κ.α.)	↑

Αποτέλεσμα σε Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (Βασιλεία II)

- ✓ Αποτέλεσμα της υψηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης και ύπαρξης επαρκών εξασφαλίσεων στην τιμολόγηση:

Υψηλότερη πιστοληπτική αξιολόγηση επιχείρησης και ύπαρξη εξασφαλίσεων	
Χαμηλότερος κίνδυνος	↓
Χαμηλότερο ποσοστό προβληματικών απαιτήσεων	↓
Μικρότερη ανάγκη σχηματισμού προβλέψεων και χρήσης εποπτικών κεφαλαίων	↓
Μικρότερο διαχειριστικό κόστος της τράπεζας	↓
Ευνοϊκότεροι όροι συναλλαγής (χαμηλότερη τιμολόγηση, κ.α.)	↓

Αναγνωρισμένες μορφές εξασφαλίσεων (ενδεικτικά σύμφωνα με το Νέο Εποπτικό Πλαίσιο (*)):
Μετρητά
Χρυσός
Χρεωστικοί Τίτλοι
Αμοιβαία Κεφάλαια
Μετοχές
Ακίνητα
Επιχειρηματικές Απαιτήσεις
Εγγυήσεις
Πιστωτικά Παράγωγα

(*). Ανάλογα με την προσέγγιση και τις προϋποθέσεις της Βασιλείας II

Πιθανά Ανταγωνιστικά Πλεονεκτήματα που προκύπτουν για τις ΜΜΕ με την Εφαρμογή του Νέου Εποπτικού Πλαισίου

Μ.Μ.Ε. που:

- ✓ Δεν καθυστερούν συστηματικά τις οφειλές τους και δείχνουν συνέπεια στις αποπληρωμές των δόσεων (*)
- ✓ Διατηρούν τα πιστοδοτικά τους ανοίγματα μέσα στα συμφωνηθέντα όρια
- ✓ Παρέχουν εγκεκριμένα / αναγνωρισμένα καλύμματα και εξασφαλίσεις
- ✓ Υποβάλουν δηλώσεις χωρίς ασάφειες και ανακριβή στοιχεία σε καθορισμένα χρονικά πλαίσια
- ✓ Παρέχουν καλή πληροφόρηση και δεν δημιουργούν αρνητικές εκπλήξεις στην τράπεζα και
- ✓ Ενημερώνονται για τις εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα

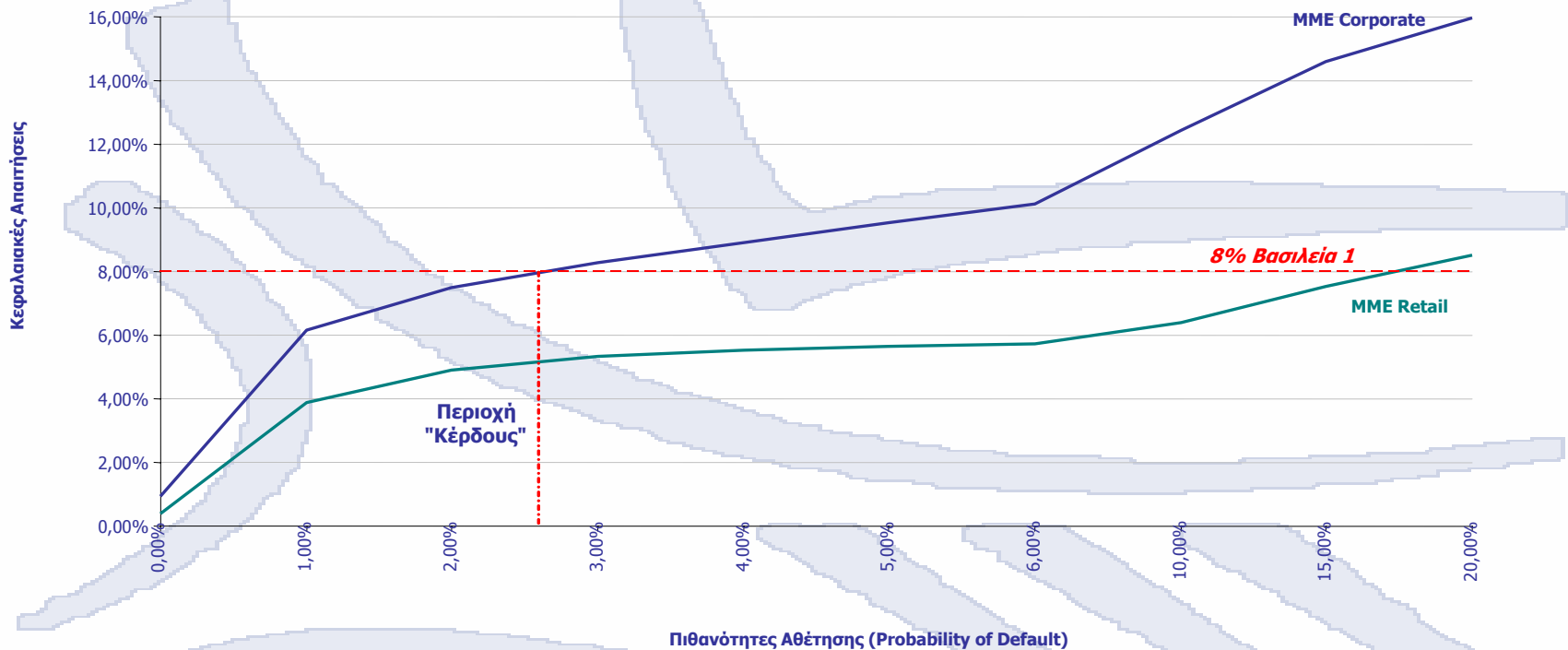
Θα έχουν ισχυρό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους!!!!

(*) *Ο λόγος των επιχειρηματικών δανείων σε καθυστέρηση άνω των τριών μηνών προς το σύνολο των επιχειρηματικών δανείων ανέρχεται στο 6.6% στην Ελλάδα και είναι από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ε.Ε.*

Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τις ΜΜΕ σε σχέση με το παλιό πλαίσιο της Βασιλείας I - Οι "υγιείς" ΜΜΕ είναι οι κερδισμένες

Καμπύλη Κεφαλαιακών Απαιτήσεων με τη Μέθοδο Εσωτερικών Διαβαθμίσεων - "ΜΜΕ"

LGD (Οικονομική ζημία σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης) : 45%

Για πιθανότητες αθέτησης υποχρέωσης έως 2,6 % οι Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για τον δανεισμό σε ΜΜΕ είναι χαμηλότερες του 8%, που υποδεικνύει το παλιό πλαίσιο της Βασιλείας I.

Για παράδειγμα για την δανειοδότηση μιας ΜΜΕ Corporate με πιθανότητα αθέτησης 2% για ποσό 1 εκ. Ευρώ θα απαιτείται δέσμευση κεφαλαίων περίπου 7,51% (75.100 Ευρώ) αντί για 8% (80.000 Ευρώ) που απαιτείται σήμερα .

Αντίστοιχα, για την δανειοδότηση μιας ΜΜΕ Retail με πιθανότητα αθέτησης 2% για ποσό 1 εκ. Ευρώ θα απαιτείται δέσμευση κεφαλαίων περίπου 4,92% (49.200 Ευρώ) αντί για 8% (80.000 Ευρώ) που απαιτείται σήμερα .

Συνεπώς για υγιείς ΜΜΕ αυτό μπορεί να μεταφραστεί σε χαμηλότερο κόστος δανεισμού.

Τι πρέπει μια Μ.Μ.Ε. να γνωρίζει από την Τράπεζά της

- ✓ Η Τράπεζά σας, σας αντιμετωπίζει σαν Retail ή Corporate;
- ✓ Ποια προσέγγιση αναφορικά με τη Βασιλεία ΙΙ χρησιμοποιεί η Τράπεζά σας (Τυποποιημένη, Θεμελιώδη ή Εξελιγμένη εσωτερικών διαβαθμίσεων);
- ✓ Τι είδους επιπλέον πληροφόρηση ζητείται από την Τράπεζά σας;
- ✓ Πως αξιολογεί η Τράπεζά σας τον κίνδυνο στην επιχείρησή σας;

ΜΜΕ και Τράπεζα Πειραιώς μέσα στο Νέο Εποπτικό Πλαίσιο

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, υπάρχει έντονη δραστηριοποίηση στον χώρο των ΜΜΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει λάβει μία σειρά μέτρων υποστήριξης του δανεισμού προς τις ΜΜΕ όπως στην περίπτωση της Ελλάδος τη δημιουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΕ).

Επιπρόσθετα, η υλοποίηση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως σε συνδυασμό με τους Αναπτυξιακούς Νόμους οδήγησαν σε μεγαλύτερη δραστηριοποίηση των τραπεζών για την υποστήριξη των ΜΜΕ (συνδυασμός κρατικής επιχορηγήσεως και τραπεζικής χρηματοδοτήσεως).

Θα πρέπει να τονιστεί ότι γενικότερα η αγορά της επιχειρηματικής πίστωσης στην Ελλάδα σε σύγκριση με την ΕΕ έχει ακόμη σημαντικά περιθώρια ανάπτυξεως.
(Ο δανεισμός επιχειρήσεων διαμορφώνεται περίπου στο 40% του ΑΕΠ σε σχέση με το 54% στην ΕΕ)

ΜΜΕ και Τράπεζα Πειραιώς μέσα στο Νέο Εποπτικό Πλαίσιο

Ο Όμιλος Τράπεζας Πειραιώς:

- ✓ Κατεξοχήν τράπεζα των ΜΜΕ
(τα δάνεια προς ΜΜΕ αντιπροσωπεύουν άνω του 40% του συνολικού δανειακού χαρτοφυλακίου του Ομίλου)
- ✓ Εφαρμόζει μία ολοκληρωμένη στρατηγική προσέγγισης στο χώρο των μικρών επιχειρήσεων και ελεύθερων επαγγελματιών
- ✓ Προωθεί εξειδικευμένα χρηματοδοτικά προϊόντα και
- ✓ Χρησιμοποιεί και εξελίσσει διαρκώς εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου κάτι που σημαίνει αμεσότερη ανταπόκριση στα αιτήματα των πελατών και στην ποιοτικότερη εξυπηρέτησή τους

Συμπεράσματα (I)

- ✓ Συνοψίζοντας, μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν δικαιολογείται αύξηση κεφαλαιακής απαίτησης με την εφαρμογή του νέου εποπτικού πλαισίου για τις ΜΜΕ.
 - ✓ Διεθνείς έρευνες συμπεραίνουν ότι η κεφαλαιακή επάρκεια για τον πιστωτικό κίνδυνο που σχετίζεται με τις ΜΜΕ προβλέπεται να μειωθεί ειδικά αν εφαρμοστεί η Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων και το μεγαλύτερο μέρος των ΜΜΕ καταταχθεί ως ΜΜΕ Retail
 - ✓ Αν τα πιστωτικά ιδρύματα εντάξουν στο χαρτοφυλάκιο τους ένα 20% τουλάχιστον των ΜΜΕ που θα χαρακτηριστούν ως ΜΜΕ Retail τότε θα υπάρξει όφελος σε εποπτικά κεφάλαια
- Altman, Sabato: "Effects of the New Basel Capital Accord on Bank Capital Requirements for SMEs" (2005)
- ✓ Αυτό πρακτικά σημαίνει για τις τράπεζες ότι θα υποχρεωθούν να αναβαθμίσουν τα συστήματα αξιολόγησης κινδύνου και τις πολιτικές και διαδικασίες τους ώστε να διαχειριστούν τα αιτήματα για χρηματοδότηση ΜΜΕ με πιο αποτελεσματικό τρόπο.
 - ✓ Τα νέα συστήματα θα αποδίδουν καλύτερα όσο πιο πλήρη και αξιόπιστα είναι τα στοιχεία που παρέχει κάθε επιχείρηση. Το καθεστώς αξιολογήσεως πιστωτικού κινδύνου σε συνθήκες ασάφειας και ανακριβών στοιχείων διαγράφεται προοδευτικά από την πρακτική όλων των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Συμπεράσματα (II)

- ✓ Εν όψει αυτής της νέας προοπτικής υπάρχει ανάγκη για τις ΜΜΕ και τις Τράπεζες μίας όσο το δυνατόν καλύτερης προετοιμασίας μετάβασης στο νέο καθεστώς.
- ✓ Οι υγιείς ΜΜΕ που θα δείξουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα και θα συνεργαστούν με τις Τράπεζες θα είναι οι κερδισμένες από την εφαρμογή του νέου εποπτικού πλαισίου και τη χρήση πιο εξελιγμένων μοντέλων και μεθόδων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα.